

SVENSKA

SKRIFTLIG DEL

PITKÄ OPPIMÄÄRÄ
LÅNG LÄROKURS

22.9.2006

YLIOPPILASTUTKINTOLAUTAKUNTA
STUDENTEXAMENSNÄMNDEN

1 TEXTFÖRSTÅELSE

1.1 *Läs texterna 1.1a–1.1c och besvara frågorna 1–25 genom att välja det alternativ som bäst passar in i sammanhanget. Markera med blyertspenna dina svar på den optiska svarsblanketten.*

1.1a Salt

TV-kocken Tina Nordström fick nyligen gå i försvar mot kritik från Folkhälsoinstitutet, som angrep hennes rikliga användning av salt i matlagningsprogrammen. Men Tina hävdar att hennes mat inte är för salt, det bara verkar så, eftersom hon använder flingsalt som har större volym än det finkorniga saltet. Hon tillsätter också gärna en liten gnutta socker i sina maträtter, såsom svenska kockar gjort sedan länge. Idén om att socker accentuerar salt lever fortfarande kvar i Sverige, ett land som alltid importerat både sitt socker och sitt salt och som av den anledningen tillmäter dem lika stor betydelse. Man sätter salt i söta kakor och socker i bröd. Socker och salt är ett ledmotiv i det svenska köket. Men för nykomlingar till Skandinavien är salt lakrits ett av de mest stötande missbruken av salt och socker samtidigt. Kalles kaviar, den salta romkrämen är något som utlandssvenskar alltid längtar efter. Kaviaren är givetvis sockrad.

Det är i regel fisk som sockersaltas. Gravlax är en specialitet i den genren. Gravad fisk har länge förekommit i alla kulturer. Som namnet anger var det från början lax som man grävde ner i jorden och lät ligga där i dagar eller månader. Ju längre den fick ligga, desto mer jäste den och desto bättre höll den sig, men när man tog upp den luktade den ändå ruttet. I Sverige har gravlaxen sedan länge klivit upp ur graven och är i dag enbart en sockersaltad lax. Den norrländska surströmmingen är en direkt avkomling till den gravade fisken. Surströmming är strömming som läggs i en svag saltlag där den sedan får jäsa i tillslutna burkar i flera månaders tid. Det är endast i norra Sverige som luftfuktigheten och den naturliga mikrobfloran är sådan att det går att tillverka sådan jäst, ”surnad” strömming. Merparten konsumeras lokalt, men ett tusental burkar finner också vägen till grannländerna.

Surströmmingspremiären är ett lika viktigt datum som kräftpremiären, och de verkliga konnässörerna arbetar ihärdigt med att år efter år försöka få sina vänner att uppskatta den stinkande, aromatiska fisken som serveras med tunnbröd och hackad rå lök.

35 Den fuktiga luften och det svala klimatet i Sverige gjorde att
alla tidiga svenska försök att framställa salt genom avdunstning
eller kokning av havsvatten var oekonomiska företag. På väst-
kusten började man koka havsvatten på 1500-talet. Kokandet
40 pågick i tvåhundra år och gav "svartsalt" som kunde användas
enbart till konservering. På köpet ödelades nästan allt vad Bohuslän
hade av skog. Ett annat svenskt saltprojekt som havererade var
Gustav III:s köp av den västindiska ön Saint-Barthelemy år 1784.
Tanken var att Sverige skulle utvinna och handla med salt i stor
45 kolonial stil. Att administrera ön visade sig dock övermäktigt, och
ön såldes tillbaka till Frankrike ett århundrade senare.
Nej, svenskarna fick köpa sitt salt genom stora tyska och hol-
ländska skepp som hörde till Hansan. Detta förbund av nordtyska
handlare hade under 1200- och 1300-talen gjort slut på sjööveriet
50 i Östersjön, själva lagt beslag på havet och normerat handelns
priser och varukvaliteter. Hansasaltet kallades Lübecksalt efter
utförselhamnen och Lünebergersalt efter produktionsorten utanför
Hamburg. Utvinningen där pågick i tusen år fram till 1980 och
förvandlade en väldig skog till dagens Lünebergerhed. Än i dag
65 lär det sitta en skylt på stadshuset i Lüneberg: Här kan ni se de
jordiska resterna av den gris som blev odödlig genom upptäckten
av saltkällan i Lüneberg.

Källa: Mark Kurlansky, *Salt*, 2004, Internet, *Aftonbladet*, 2005

1.1b Ett ödesdigert slag

Det mest spektakulära nederlaget i den brittiska kolonialismens
historia kom sig av en akut brist på skruvmejslar. Kriget i fråga
hade börjat som en tämligen rutinartad historia: ännu ett av de
60 "savage wars of peace" som blossade upp i Afrika och Asien med
jämna mellanrum under 1800-talet – och som nästan undantagslöst
ledde till att imperiet växte ännu ett litet stycke. I södra Afrika
fanns då en självständig afrikansk nation, den enda i sitt slag som
återstod i den här delen av världen. Britterna kallade den Zululand.
65 Blotta existensen av en sådan inhemsk stat var givetvis en utmaning
för britterna, som såg den som ett hot mot sina vidare planer i
Sydafrika. Efter diverse gränsdispyter – och utan att konsultera
sina chefer i London – lät den nye guvernören i Kapstaden utfärda
ett ultimatum till zuluerna, ett ultimatum så grovt och så oacceptabelt
70 att det garanterat skulle avvisas och därigenom ge britterna en
förevändning att anfälla.

Så blev det också. Den 11 januari 1879 korsade en brittisk armé på runt 16 000 man, uppdelad på tre kårer, gränsen in i Zululand. Kriget hade börjat.

75 Den 20 januari slog en av dessa kårer läger vid foten av det platta berget Isandlwana, och två dagar senare marscherade huvuddelen av styrkan iväg för att söka fienden. Men de var lurade, för vid middagstid samma dag angreps lägret av zuluernas huvudstyrka på 20 000 man.

80 Britterna hade underskattat sina fiender. Zuluernas stat var stark, hård, välorganiserad och militaristisk, och deras krigsmakt hade härdats under en rad framgångsrika erövringsföretag riktade mot olika svaga grannar. De krigare som i täta svärmar rörde sig över den flacka, trädlösa slätten var några av de ståtligaste, modigaste och mest hårdföra som stod att möta under denna tid. Ändå var soldaterna i lägret inte oroliga. Zuluerna hade mest bara spjut och sköldar av oxhud och hade inte heller den här gången någon chans mot rödrockarnas koncentrerade salveld. Åtminstone inte så länge den var koncentrerad. Och salveld. Så de sköt och sköt.

90 Efter en tid blev dock de rullande salvorna allt ojämnare, allt glesare. Ammunitionen började ta slut. Det fanns ca 480 000 skott i lägret, men de var förpackade i bastanta trälårar, förslutna med två kopparband, som i sin tur hölls på plats av två stora skruvar. Problemet var att det i lägret bara fanns två skruvmejslar. Visserligen hade någon skickat en beställning på fler, men rekvisitionen hade gått förlorad någonstans i den byråkratiska labyrinten. De två skruvmejslarna var nu i oupphörligt bruk. Men det gick långsamt, skruvarna var ofta fastrostade, och det hjälpte inte att man också försökte slå, hugga och hacka upp lådorna, på tok för långsamt, för den mängd ammunition som nådde fram till soldaterna där ute var alltför liten, så linjen vek, böjdes, bröts och sveptes slutligen bort av en brusande rasande våg av zulukrigare. Vid middagstid hade det funnits runt 1800 man i lägret. Av dessa var 950 européer. Framåt kvällen var bara 55 av dem ännu i livet.

105 Lägret plundrades grundligt av segrarna. Vad det blev av de två skruvmejslarna berättar ej historien.

Källa: Peter Englund, *Tystnadens historia och andra essäer*, 2003

1.1c Den virtuella klädbutiken

Den första Smart Store-klädaffären öppnades i september i fjol i Hagalund. I den behöver kunden inte drabbas av provhyttspanik;

110 problemet med fel storlek och fel färg kan lösas med hjälp av modern teknologi.

Konceptet, som omfattar hela leveranskedjan, har utvecklats under ledning av Eija Nieminen, direktör för innovationscentret Designium vid Konstindustriella högskolan. Andra partners är bl.a. Sokos, L-Fashion Group och Turo Tailor. – Vi vill hitta lösningar
115 som genererar ny affärsverksamhet och säkrar den finska tekoindustrins fortlevnad i den hårda tävlan med billigimport från Asien, säger Nieminen.

Tjänstekoncepten i butiken har en central roll. De kan inkludera multimediasvisning av kollektionerna och provningsservice med
120 inmatade kunddata och möjlighet för kunden att planera en egen stil. Den virtuella klädprovningen sker på dataskärmen i provrummet: Det valda plagget ”kläs” på kunden på skärmen – tidigare inskannade data om mått och kroppsbyggnad ger en säker grund för rätt passform. Om kunden vill kan hon också prova
125 kläderna på vanligt sätt.

En av klädbranschens stora utmaningar är handelns krav på snabba extra leveranser från tillverkarna om efterfrågan ökar. Näthandeln har hittills inte gett branschen det behövliga uppsvinget: kläder är inte någon e-succé. En orsak antas vara bristen på social
130 växelverkan, men framför allt att kunderna vill *känna* på tyget i plaggen.

– Butikskonceptet med virtuell presentation och provning av plaggen i kombination med personlig betjäning ger kunderna nya
135 köppplevelser, och butikerna kan rikta personalresurserna bättre. Samtidigt är det ett lyft för personalen: Det blir mindre av trista mekaniska uppgifter som att hänga tillbaka provade plagg, och mer av produktkunskap och sociala färdigheter, menar Nieminen.

Skaparna av Smart Store räknar med tre stora kundgrupper. De selektiva kunderna är kvinnor i åldern 45–60 år med goda
140 inkomster, som satsar på tidlöshet, kvalitet och exklusivitet. De effektiva kunderna är i åldern 30–45 år, som planerar sina köp metodiskt och satsar på fungerande och kombinerbara plagg. Livstilshopparna är personer under 30 år, som spenderar mycket pengar på impulsköp, men plaggens livscykel är kort. Dessa
145 kundgrupper har olika behov och önskemål, säger Nieminen. Hybridbutiken gör det möjligt att utveckla differentierande tjänster som beaktar dessa behov.

Källa: *Form för ekonomi och teknik*, 2005

1.2 *Kirjoita suomenkielinen, enintään 100-sanainen tiivistelmä seuraavasta tekstistä. Sen tulee antaa selkeä kuva alkuperäistekstin pääajatuksista toistamatta kuitenkaan tekstiä sanatarkasti. Kirjoita tiivistelmä selvällä käsialalla kielikokeen vastauslomakkeen B-puolelle. Laske tiivistelmäsi sanamäärä ja merkitse se sivun alalaitaan.*

Att lära sig läsa förändrar hjärnan

I en fiskarby i södra Portugal bor en grupp människor som enligt dagens sätt att se är unika i Europa. Det är fråga om en grupp på cirka 80 kvinnor, i dag runt 60 år gamla. Ungefär hälften av dessa kvinnor är analfabeter på grund av en sed som funnits länge inom den portugisiska fiskarbefolkningen. Det har varit en tradition att den äldsta dottern i fiskarfamiljerna inte gått i skolan och alltså inte lärt sig läsa. Hon har stannat hemma för att hjälpa till i hushållet och ta hand om sina småsyskon. Däremot har de övriga barnen, såväl pojkar som flickor, fått skolutbildning. I sin miljö är de icke läskunniga portugisiska kvinnorna inte diskriminerade eller utstötta, systemet är socialt accepterat och dessa kvinnor skiljer sig inte från övriga i andra avseenden än att de inte kan läsa.

Dessa kvinnor utgör ett perfekt studieobjekt för forskare som är intresserade av hur läskunnighet påverkar hjärnan. Förmågan att läsa medför en mängd effekter utöver att enbart kunna känna igen och förstå nedskrivna kombinationer av bokstäver.

I Sverige leder hjärnforskaren professor Martin Ingvar ett forskningsprojekt som gäller de portugisiska kvinnorna. En av projektets viktigaste uppgifter är att studera samspelet mellan hjärnan och miljön – yttre kulturella faktorer – i detta fall förmågan att läsa. De portugisiska kvinnorna kan alltså ge en pusselbit i den urgamla konflikten om vad som styr: arv eller miljö, genetik eller yttre påverkan eller både och. Ingvar påpekar att projektet också får möjlighet att studera om och i så fall hur hjärnan överhuvudtaget kan utvecklas och förändras.

Efter att ha studerat de portugisiska kvinnorna är Ingvars och forskargruppens slutsats klar: hjärnan påverkas av den yttre miljöfaktorn. Detta stöds också av annan forskning: Det sker ett samspel mellan arv och miljö, vad generna i nervcellerna uttrycker kan styras utifrån. – Därför är dessa läskunnighetsstudier det hittills bästa beviset bland människor för denna samverkan mellan miljö och hjärna, slår Martin Ingvar fast. I undersökningarna av de portugisiska kvinnorna har forskarna framför allt använt flera olika

tester som att minnas och räkna upp både vanliga ord och delvis förändrade ord. Hela tiden har de icke-läskunniga kvinnorna jämförts med läskunniga kvinnor.

Läskunnighet skapar en hel rad andra förändringar och fördelar. Det gäller både hjärnans arkitektur och uppbyggnad och dess sätt att arbeta. Att kunna läsa påverkar nätverk av hjärnceller som styr till exempel minne, förmåga till abstrakt tänkande, förståelse av faktainformation och beslutsfattande och självständigt kritiskt tänkande. Brist på läskunnighet påverkar förmågan till abstrakt tänkande och därmed att förstå viktig information. Det gör att icke-läskunniga har svårt att ta till sig innehållet också i muntligt framförd mer komplicerad information. Det kan gälla till exempel kunskap om aids, andra hälsofrågor och information om nya jordbruksmetoder. Minnesförmågan är också mindre utvecklad. Analfabeterna klarar sig genomgående sämre i olika minnestester vad gäller både ord och siffror. En förklaring kan vara att läskunnighet kräver ett väl fungerande och uppövat snabbminne eller arbetsminne.

De negativa effekterna av att inte kunna läsa håller därför kvar och ökar fattigdomen i ett land med utbredd analfabetism. De är alltså ett hinder i försöken att öka välfärden. Läskunnighet och utbildning däremot stärker den demokratiska utvecklingen och skapar mer dynamiska och självständiga individer. De portugisiska kvinnorna har alltså bidragit med att dessa tidigare inte kända samband tagits fram. Forskarna har ännu mycket kvar att göra. – Men budskapet är ändå i grunden optimistiskt. Det går att förändra hjärnan till det bättre, säger Martin Ingvar.

Källa: *Svenska Dagbladet*, 2005

- 1.1a**
1. Hur bemöter Tina Nordström kritiken?
    - A Hon påstår att saltet behövs för smakens skull
    - B Hon anser att farorna med saltande har överdrivits
    - C Hon saltar mindre än man tror
  2. Vad är typiskt för den svenska kokkonsten?
    - A Man kombinerar gärna socker och salt
    - B Man älskar söta bakverk
    - C Man har omvärderat sockrets betydelse
  3. Vad beror den svenska egenheten på, enligt texten?
    - A Socker och salt har vardera värderats högt
    - B Sockret och saltet fungerar båda konserverande
    - C Man har tidigare haft ont om salt i Sverige
  4. Hur förhåller sig utlänningar till den skandinaviska lakritsen?
    - A De är kritiska till den stora konsumtionen
    - B De förstår sig inte alls på smaksammansättningen
    - C De betraktar lakritsen som skadlig
  5. Vad berättas om framställningen av gravlax?
    - A Den följer olika recept i olika delar av landet
    - B Den har spritts från Sverige till hela Europa
    - C Tillverkningsmetoden är inte densamma som tidigare
  6. Varför är Norrland ett bra ställe för surströmmingsproduktion?
    - A Processen kräver kylig luft
    - B Marknaden finns i närheten
    - C Klimatet har de rätta förutsättningarna
  7. I vilka trakter uppskattar man den norrländska delikatessen surströmming?
    - A Främst i de nordiska länderna
    - B På de ställen i världen där det bor svenskar
    - C Mestadels öster om Bottenviken

8. Vad är kännetecknande för surströmmingsätandet?
- A Måltiden följer en strikt ritual
  - B Man måste vänja sig vid att äta surströmming
  - C Surströmming äts närmast i privata sammanhang
9. Hurdant var det salt som svenskarna själva framställde?
- A Det lämpade sig inte för matlagning
  - B Det hade inte tillräckligt salt smak
  - C Det kunde användas vid torkning av fisk
10. Vad blev följden av saltkokandet?
- A En ekonomisk nedgång för Bohuslän
  - B En miljöförstöring av stora mått
  - C En flyttningsrörelse till andra delar av landet
11. Vilka svårigheter hade Sverige med Saint-Barthelemy i Västindien?
- A Sverige lyckades aldrig få ut saltet på världsmarknaden
  - B Öns invånare saboterade effektivt saltproduktionen
  - C Det svenska riket klarade inte av att styra sin koloni
12. Hur kom Hansan att inverka på den svenska salthandeln?
- A De svenska handelsmännen nådde nya marknader
  - B Tack vare Hansan fick Sverige det salt som behövdes
  - C Hansan pressade de svenska priserna
13. Vad berättas om Lünebergersaltets upptäckare?
- A Upptäckaren hedras enligt hörsägen på ett synligt sätt
  - B Upptäckaren fick tydligen ett visst inflytande i stadsstyrelsen
  - C Upptäckaren lär ha fått en källa uppkallad efter sig

- 1.1b** 14. Vad var följden av kriget i Afrika på 1800-talet?
- A Något nytt land blev vanligen självständigt
  - B Oftast ledde de till segra fredsförhandlingar
  - C Vanligtvis övertog britterna mera mark
  - D Urinvånarna tvingades mestadels lämna sina hem
15. Vad ansåg britterna om Zululand?
- A De betraktade gränserna som felaktiga
  - B De oroade sig över landet fanns
  - C De upplevde att landets armé växte för snabbt
  - D De var rädda för att landets politik skulle leda till oroligheter
16. Hur startade kriget?
- A Guvernören provocerade zuluerna
  - B Guvernören avslutade förhandlingarna med grannlandet
  - C Guvernören följde order att marschera in i Zululand
  - D Guvernörens handlande fick överraskande följder
17. Vad överraskade britterna?
- A Zuluerna hade större lokalkännedom än de hade utgått från
  - B Zuluerna hade modernare vapen än de hade förutsett
  - C Zuluerna var mer förberedda än de hade tänkt sig
  - D Zuluerna var färre till antalet än krigsledningen väntat sig
18. Vad var orsaken till bristen på ammunition?
- A Ammunitionen hade farit illa under de långa transporterna
  - B Beställningen på kulor hade inte skickats i väg i tid
  - C Förpackningarna visade sig vara omöjliga att öppna
  - D Avsaknaden av verktyg försvårade läget
19. Vilken är poängen med berättelsen?
- A Moderna vapen kan besegras med mannakraft
  - B En obetydlig detalj kan vara avgörande
  - C Den vita rasen är inte så överlägsen som den trott
  - D Ett stort imperium kan förintas på grund av arrogans

- 1.1c** 20. Var ligger tyngdpunkten i Smart Store-konceptet?
- A Samtliga aktörer är lika viktiga
  - B Design och försäljning sker hand i hand
  - C Transporterna är samordnade
  - D Rapporteringen har gjorts flexibel
21. Varför har många företag satsat pengar på den nya affärsidén?
- A För att klara sig i den internationella konkurrensen
  - B För att kunderna kräver mer service än förr
  - C För att folk har ont om tid för att shoppa
  - D För att Asien erbjuder bättre produkter
22. Vilket är det centrala i den nya affärsidén?
- A Man erbjuder datorstödd shopping
  - B Kunden kan själv designa sina kläder
  - C Butikerna satsar på flexibla inredningslösningar
  - D Kunden behöver inte själv besöka butiken
23. Varför har klädinköp på Internet inte blivit en succé?
- A Leveranserna stämmer inte alltid med beställningen
  - B Kunderna tycker inte om att betala över nätet
  - C Kunderna upplever att de saknar kontroll över vad de köper
  - D Tillverkarna vet inte vilka orsakerna är
24. Vad betyder den nya butiken för personalen?
- A De får ett mer meningsfullt jobb
  - B De tvingas lära sig ett nytt sätt att tänka
  - C De får påverka arbetsmiljön mer än tidigare
  - D De kommer att få en högre status
25. Hur tänker affären tillgodose de olika kundgruppernas behov?
- A Genom att göra bättre analyser av grupperna
  - B Genom att erbjuda olika slags service
  - C Genom att ha ett större urval än tidigare
  - D Genom att erbjuda nya köpupplevelser

2 ORD OCH STRUKTURER

- 2.1 *Läs texten nedan och välj på varje punkt (26–45) det alternativ som bäst passar in i sammanhanget. Markera med blyertspenna dina svar på den optiska svarsblanketten.*

Barnen har makten över familjens pengar!

Dagens barn växer upp snabbare och är mer informerade, uppkopplade och trendkänsliga än någon tidigare generation. Redan innan de kan läsa känner de 26 symbolerna för Mercedes, McDonalds och Coca-Cola. Varumärkesbarnen är här, de nya superkonsumenterna som vet precis vad de vill ha – och får 27.

Den danska marknadsföringsgurun Martin Lindström som har specialiserat sig på varumärkesbyggande, hävdar i en stor undersökning att nästan åttio procent av föräldrarnas inköp 28 styrs av barnen. Kartläggningen, som har 29 i femton länder, visar att barnen inte bara har ett starkt inflytande över köpen av leksaker, sportprylar och spel. Inflytandet 30 också till de riktigt dyra kapitalvarorna.

26. A på
B för
C igen
D efter
27. A den
B det
C de
D dem
28. A helt eller delvis
B allt eller intet
C helst av allt
D inte det minsta
29. A lagts fram
B upptecknats
C drivits igenom
D genomförts
30. A vänjer sig
B sträcker sig
C utvecklar sig
D sätter sig

- Långt över hälften av de tillfrågade barnen hävdar att de är ansvariga 31 teven, dvd-spelaren och datorn där hemma, och att de kan mer om hemelektronik än föräldrarna. Detta är ett starkt argument när det är 32 att köpa nya saker. Och Lindström antar att barnens makt över elektroniken kommer att växa. 33 visar undersökningen att barnen påverkar nästan sjuttio procent av bilköpen, 34 det kan dröja ett decennium innan de själva får körkort. Barnen får ofta bestämma över både färg och valet av modell.
- Enligt Lindström är det föräldrarnas dåliga samvete som har 35 att skapa varumärkesbarnen. Han säger: "Föräldrarna känner sig 36, hela tiden. De skiljer sig, arbetar mer och mer och upplever en stark tidsbrist. De försöker köpa sig ur 37 genom att hela tiden ge nya saker till barnen och 38 dem bestämma över inköpen. Men snart upp-
31. A till
B på
C för
D åt
32. A tider
B tiden
C dags
D dag
33. A Däremot
B Därefter
C Dåförtiden
D Dessutom
34. A därför att
B eftersom
C ändå
D trots att
35. A bidragit till
B avstått från
C följt med
D undrat på
36. A skyldig
B skyldigt
C skyldiga
D skyldigaste
37. A möjligheten
B fallet
C stället
D situationen
38. A få
B ge
C unna
D låta

- står nya behov. Det 39 aldrig slut. Tyvärr slutar barnen också leka allt tidigare. Huvudorsaken är att barnens kreativitet är 40 . De får och förväntar sig ständig stimulans via olika bildskärmar – kanske är det därifrån de får 41 starkaste barndomsupplevelser. ”
- Processen som har skapat varumärkesbarnen är naturligtvis starkt 42 av marknadskrafternas vilja. De stora märkena, som insett tjatkraften 43 en tioåring, har allt att vinna på att fånga barnens intresse. Därför 44 också en stor del av dagens bilreklam just till barn. Hur skall man 45 kunna tolka Toyotas senaste kampanj, där varje annons innehöll bilder på gulliga kycklingar, hundvalpar och kattungar?
- Källa: *ICA-Kuriren*, 2005
39. A tar
B blir
C gör
D får
40. A dödande
B dödlig
C dött
D döende
41. A dess
B deras
C sin
D sina
42. A präglas
B präglad
C präglat
D präglade
43. A av
B hos
C till
D med
44. A leds
B körs
C riktas
D förs
45. A annars
B annat
C annanstans
D annorlunda

- 2.2** Fyll i luckorna i texten med hjälp av de tips som du ser i marginalen. Om tips saknas, ska du fylla luckan med ett uttryck som passar in i satssammanhanget. Skriv lösningarna med tydlig handstil på sida A av svarsblanketten för språkproven. Skriv dem under varandra i samma ordning som de har i uppgiften och numrera dem.

Ambitiös norrlänning med näsa för filmsuccéer

Per-Erik Svensson, vd för Filmpool Nord AB, är en man med många järn i 1) _____ 1)

_____. Han är också en av dem som med extra stort intresse kommer att följa guldbaggeutdelningen på måndag kväll. Filmpoolen har samproducerat både långfilmen "Såsom i himmelen" och två av 2) _____.

2) nominerad+ kortfilm

Att han har näsa för succéer har han visat flera gånger 3) _____.

3) viime vuosina

Filmpool Nord har varit med och samproducerat framgångsrika filmer som "Populärmusik från Vittula" och "Grabben i graven bredvid". 4) _____ mitt

4) Kiitos

sampelpta team har processen varit snabb, säger Svensson.

Dagen efter guldbaggegalan beslutas det om "Såsom i himmelen" skall bli Oscarsnominerad. – Att säkert förutspå om en film skall bli framgångsrik 5) _____ inte

5)

är inte möjligt. Men "Såsom i himmelen" har jag trott på 6) _____.

6) alusta alkaen

Projektet startade redan för sex år sedan, då Svensson träffade manusförfattaren Anders Birkeland. Efter en snabb genomläsning av manuset 7) _____ att han ville vara med och satsa på filmen. Filmpool 8) _____ för en femtedel av budgeten. Firman sysselsätter också direkt eller indirekt 9) _____ personer i Norrbotten. För en film 10) _____ ju också kulisser och kostymer.

7) *Svensson+genast
+kunde+konstatera*

8)

9) *satakunta*

10) *tarvitaan*

Källa: *Svenska Dagbladet*, 2005

3 SKRIFTLIG FRAMSTÄLLNING

Skriv en uppsats på 150–200 ord över ett av följande ämnen. Skriv uppsatsen med tydlig handstil på konceptpapper. Kom ihåg att sätta rubrik. Följ instruktionen och ange till slut antalet ord i din uppsats.

1. **Behöver vi en Super-Nanny?**

I Storbritannien och Sverige frågar föräldrar TV:s Super-Nanny till råds när ungarna har fått ta kommandot i familjen. Vad tycker du om tanken på att någon kommer hem till dig och ger råd?

2. **Psykisk ohälsa, det dolda problemet**

Det vanligaste folkhälsoproblemet i vårt land är psykiska problem. Varför tror du att det är så?

3. **Det blåser kring vindkraften**

Skriv en insändare i en dagstidning där du tar ställning för eller emot vindkraften.

4. **Ängeln i rummet**

Eva Dahlgrens klassiker Ängeln i rummet kan tolkas på många sätt. Vilka tankar väcker dikten hos dig?

det bor en ängel i mitt rum
hon har sitt bo ovanför mitt huvud
hon gör mig lugn
och hon viskar till mig
det jag säger till dig

det bor en annan i min kropp
hon har den vackraste av själar
hon är kärlek och hopp
och hon berättar för dig
hur mycket jag älskar dig

det bor en ande vid min fot
som blåser värme över huden
det kittlar och du såg att jag log
men när hon andas på mig
är det för att du ska komma och värma dig

här är jag med allt det andra
som gör en människa hel
och jag hoppas
jag hoppas att du orkar
och att ängeln i rummet
det är henne
du ser

KOKEEN PISTEITYS / POÄNGSÄTTNINGEN AV PROVET

Tehtävä	Osioiden määrä	Pisteitys	Painokerroin*	Enint.	Arvostelulomakkeen sarake
Uppgift	Antal deluppgifter	Poängsättning	Koefficient*	Max.	Kolumn på bedömningsblanketten
1.1a-1c	25 x	1/0 p.	x 2	50 p.	1
1.2		10-0 p.	x 3	30 p.	2
2.1	20 x	1/0 p.	x 1	20 p.	3
2.2	10 x	1-0 p.	x 1	10 p.	4
3				99 p.	7
Yht. / Tot.				209 p.	

*Painotus tapahtuu lautakunnassa.

Viktringen görs av nämnden.